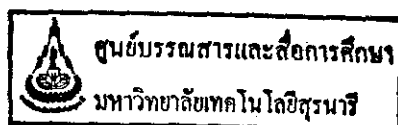

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนสะพานดำ

นางสาว สุวีรัตน์ แซ่มาศกร
รหัส A4574613

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545
ISBN.....

บทคัดย่อ

**ข้อคิด อาสาพัฒนา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนสะพานดำ**

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. องค์การ อินทร์ทรัพย์

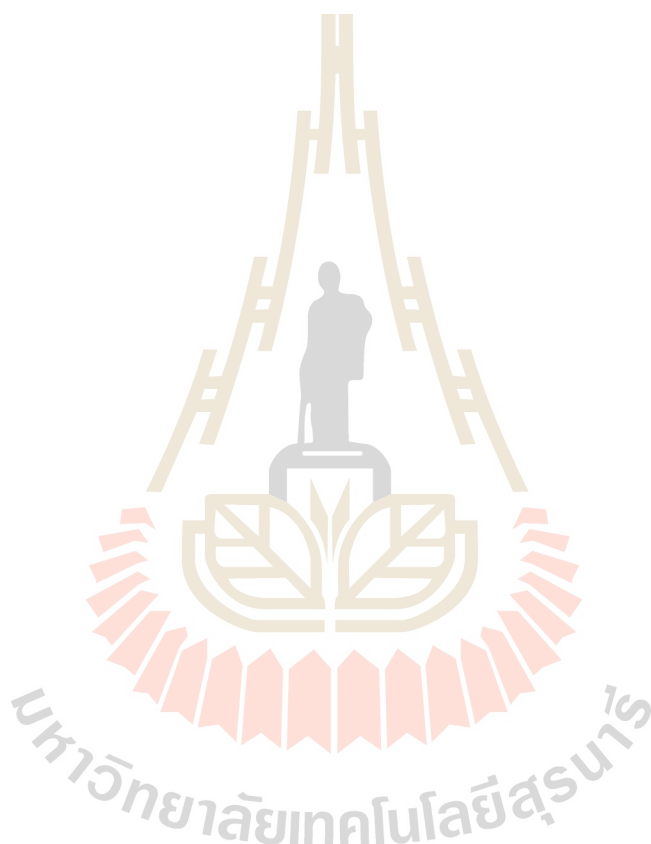
ISBN.....

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีหรือปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และยังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ และค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

การประเมินโครงการจะมีวิธีดำเนินการ คือ ศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจและทราบถึงเป้าหมายของโครงการ โดยการศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารทางราชการ และอื่นๆ ซึ่งได้เลือกใช้แบบจำลองของ DL. Stufflebeam เป็นแบบประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมกับกำหนดตัวชี้วัด หลังจากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำมาวิเคราะห์ในประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งข้อมูลที่ได้จะมาจากประชาชนในชุมชนสะพานดำเป็นส่วนใหญ่ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสอบถาม และแบบรายงาน(เบร.ต่าง ๆ) หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และสรุปผลตามลักษณะของข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า กองทุนชุมชนสะพานดำได้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้ คือ กองทุนชุมชนสะพานดำสามารถเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนได้ ทำให้เกิดการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ ส่งเสริมให้มีความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุน เสริมสร้างการพึ่งพาตนเอง และเสริมสร้างศักยภาพกับความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนสะพานดำ สำหรับปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีต่อกองทุนชุมชนสะพานดำ คือ องค์การต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนขึ้นมา ได้แก่ รัฐบาล เอกชน และชุมชนนั่นเอง ส่วนปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินการกองทุนชุมชนสะพานดำ คือ ประชาชนที่ไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างถูกต้องและคิดว่าสามารถนำเงินกองทุนไปทำอะไรก็ได้ และจากการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชนในชุมชนสะพานดำ คือ จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัว

ได้ จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีความซื่อสัตย์ จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีการชกข้อกนทำดี และ จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีความสามัคคี แต่สิ่งที่ยัง ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ในขณะนี้ คือ ในชุมชนสะพานค้ายังไม่เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ขึ้นมา

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- รองศาสตราจารย์ ดร. องค์กร อินทร์มพรรย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติยาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษา ทางด้านวิชาการ
- พ.ศ.ไพรัช พูนชัย และพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง ที่ให้ คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ นายกเทศมนตรี ประธานชุมชน ประธานกองทุนชุมชน ที่ให้ข้อมูล, และ อำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในชุมชน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็น อย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. องค์กร อินทร์มพรรย์)

กรรมการสอบ

(_____)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณะบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

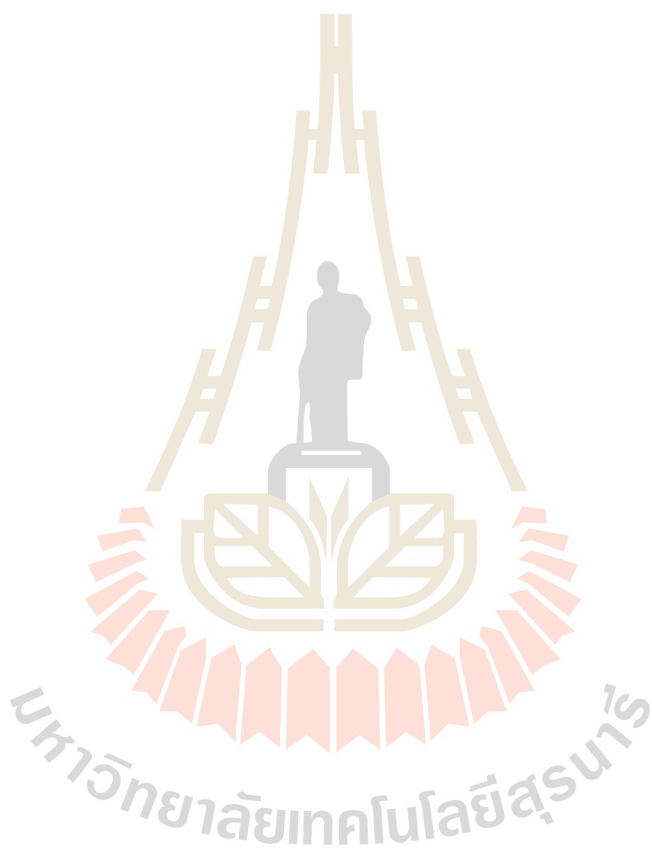
วันที่ กันยายน พ.ศ. 2545

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
หน้าอำนวยการ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญแผนภาพ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลัง.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 ปรีทรรศน์วรรณกรรม.....	5
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	5
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	6
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9
4. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แบบซีพีโมเดล (CIPP Model).....	11
5. เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	12
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	13
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	13
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	15
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	16
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	19
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22

สารบัญแนบภาพ

แนบภาพที่	หน้า
1. องค์ประกอบของหน่วยระบบ	13
2. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ.....	14
3. หน่วยระบบหลัก.....	15

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. การจำแนกประเภทของเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล.....	21
2. การแจกแจงตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ ประการที่ 1.....	24
3. การแจกแจงตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ ประการที่ 2.....	26
4. การแจกแจงตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ ประการที่ 3.....	26
5. การแจกแจงตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ ประการที่ 4.....	27
6. ลักษณะประชากรในชุมชนสะพานคำ.....	32

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

รัฐบาลที่มี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้มองเห็นปัญหาความยากจนที่เกิดจากการลงทุนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง ก็คือการไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพส่วนตัวและการขาดโอกาสที่จะได้รับแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ แหล่งเงินทุนที่ประชาชนสามารถหาได้ง่ายจะเป็นแหล่งเงินทุนที่คิดดอกเบี้ยสูงมากจนทำให้กำไรที่ได้จากการค้าขายต้องจ่ายเป็นค่าดอกเบี้ยเกือบหมด หรือบางคนมีกำไรไม่พอส่งทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยก็ทำให้จำนวนเงินที่เป็นหนี้ถูกคิดดอกเบี้ยสะสมไปเรื่อยๆจนกลายเป็นหนี้ที่ไม่สามารถหามาใช้คืนได้ ทำให้ต้องขายที่ดิน หรือขายทรัพย์สินต่างๆที่มีอยู่ เพื่อหาเงินมาชำระหนี้ หรือไม่ก็หนีการชำระหนี้ไป ซึ่งเป็นปัญหาที่พบเห็นได้ง่ายเกือบทุกที่ ดังนั้นเมื่อรัฐบาลมองเห็นถึงปัญหาข้างต้น จึงมีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาคความยากจนของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ โดยการกำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นกองทุนละ 1,000,000 บาท เพื่อให้กองทุนนี้ได้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละหมู่บ้านและชุมชนเมือง อีกทั้งเพื่อให้ประชาชนมีความสามารถในการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของตนเองได้ เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในแต่ละหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งการที่ประชาชนมีเงินทุนในการประกอบอาชีพก็จะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของประเทศได้อย่างดี ทำให้เกิดการหมุนเวียนของการใช้จ่ายเงินและระบบเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังจะหยุดนิ่งเริ่มมีการเคลื่อนไหวไปในทางที่ดี และถือได้ว่าการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของประเทศเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในภายหน้า

เมื่อรัฐบาลได้ดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยเร่งด่วน และรัฐบาลต้องการที่จะทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ ตามความตั้งใจของรัฐบาลมากน้อยอย่างไร รัฐบาลจึงต้องการทำการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละท้องถิ่น โดยการให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีเข้ารับการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการประเมินโครงการ พร้อมกับทำหน้าที่ประเมินโครงการและส่งเสริมการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในท้องถิ่นที่นักศึกษาเข้ามาประจำอยู่ในแต่ละท้องถิ่น และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบของ "สารนิพนธ์" (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็น

ถึงความสำเร็จหรือจุดบกพร่องที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขในแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ที่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่ ดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

2.3 เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้

2.4 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

3. กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ จะใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ (System Approach) โดยเลือกแบบจำลอง ของ D.L. Stufflebeam ที่เรียกว่า CIPP Model (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544) ซึ่ง CIPP Model เป็นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการประเมินโครงการ โดยเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ดังนั้นในแบบจำลองการประเมินของ D.L. Stufflebeam จึงมีการประเมิน

4 ประเภทตามองค์ประกอบของระบบ คือ

- 1) การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจ

- เกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินตัวป้อนเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
 - 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
 - 4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจ และคูผลสำเร็จของโครงการ

4. วิธีดำเนินการ

- การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะมีวิธีดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้
- 4.1 ศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เข้าใจและทราบถึงเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารทางราชการ หรือรายการทางโทรทัศน์ หลังจากนั้นจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อจะได้ใช้เป็นประเด็นหลักในการประเมินโครงการต่อไป
 - 4.2 เลือกใช้แบบจำลองของ D.L. Stufflebeam เป็นแบบประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้เป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบว่าผลการดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำเร็จหรือล้มเหลว
 - 4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำมาใช้ทำการวิเคราะห์ในประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งจะต้องกำหนดแหล่งข้อมูลที่ต้องการเก็บข้อมูล โดยแหล่งข้อมูลนี้อาจจะเป็นบุคคล เอกสาร วัตถุ หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และจะได้ข้อมูล 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลข กับข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมได้เป็นการบรรยายความเกี่ยวข้องกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ เก็บรวบรวมข้อมูลหลายอย่าง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การอภิปรายกลุ่ม และแบบรายงาน (บร.ต่าง ๆ) หลังจากนั้นจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน หรือเท่าที่เก็บได้
 - 4.4 ทำการวิเคราะห์และสรุปผล โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระบบ เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการทำความเข้าใจ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ตามลักษณะของข้อมูล

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

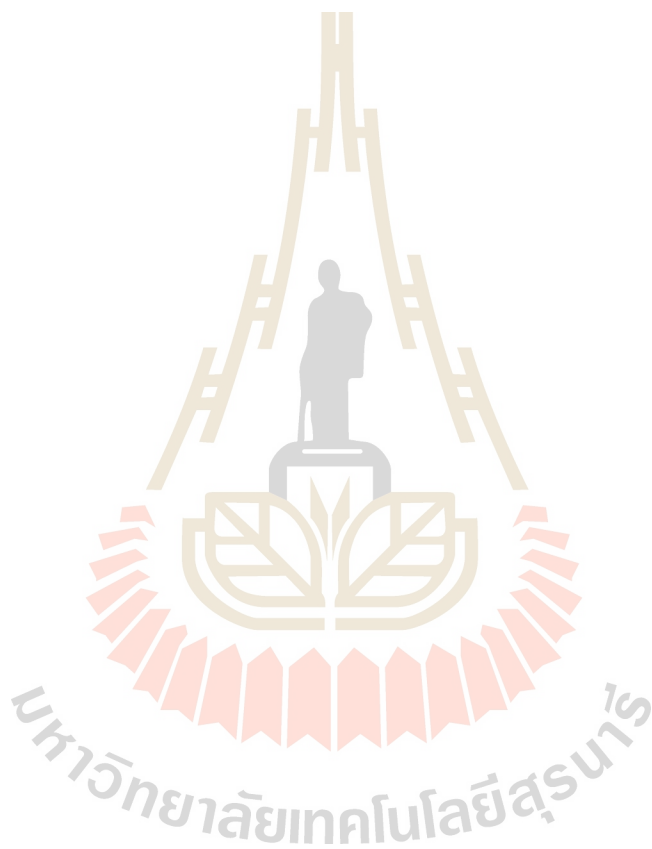
- 5.1 ทำให้ทราบว่าผลการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุวัตถุประสงค์ของ

กองทุน 5 ข้อ ที่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่

5.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

5.3 ทำให้เกิดองค์กรเครือข่ายขององค์กรเพื่อการเรียนรู้

5.4 ทำให้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรม

การดำเนินการประเมินโครงการนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงาน, ทฤษฎีการประเมินโครงการ, วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ จากตำรา, เอกสารเผยแพร่ เป็นต้น

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 นโยบาย

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต (คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2544)

1.2 หลักการ

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

(เว็บไซต์ THAITUMBON.COM)

1.3 วัตถุประสงค์

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือ

ชุมชน

- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
(ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544)

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบต่าง ๆ ที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 2.1 ระเบียบที่ออกใช้โดยสำนักนายกรัฐมนตรี มี 2 ฉบับ คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนแห่งชาติ พ.ศ.2544 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544
 - 2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มี 2 ฉบับ คือ ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544
 - 2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนของแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง มี 1 ฉบับ คือ ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานคำ
ดังมีรายละเอียดโดยสรุป ดังต่อไปนี้
- 2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 (โดยรายละเอียดจะกล่าวในภาคผนวก ง.) หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง
 - 1) ผู้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 2) การดำรงหรือพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 - 3) การประชุมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และการวินิจฉัยในเรื่องการประชุม
 - 4) อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง
- 1) การมีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 - 2) อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 หมวด 1 ข้อความทั่วไป กล่าวถึง

- 1) การบังคับใช้ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
- 2) คำจำกัดความต่าง ๆ ในระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวถึง

- 1) หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2) วัตถุประสงค์ในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 3) เงินและทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 4) การเปิดบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 5) การจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง

- 1) คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) อำนาจและหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด กล่าวถึง

- 1) คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด
- 2) อำนาจและหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง

- 1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) การดำรงและพื้นตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) การประชุมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน กล่าวถึง

- 1) เงินและทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) สมาชิกกองทุน
- 3) การประชุมของสมาชิกกองทุน

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง

- 1) หลักเกณฑ์และวิธีการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การอนุมัติเงินกู้
- 3) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้
- 4) ระยะเวลาการชำระเงิน
- 5) การผิดสัญญาการกู้เงิน
- 6) การยกเลิกสัญญาการกู้เงิน

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ กล่าวถึง

- 1) การจัดทำบัญชีของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การจัดสรรกำไรสุทธิ ประจำปี

หมวด 9 บทเฉพาะกาล กล่าวถึง

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุน
- 3) การเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) การประเมินผลการดำเนินงาน

2.3 ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานคำ กล่าวถึง

- 1) ที่ตั้ง
- 2) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
- 3) แหล่งที่มาของเงินทุน
- 4) คุณสมบัติของสมาชิก
- 5) การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 6) สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก
- 7) การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 8) หน้าที่หนึ่ง มีมูลค่าหุ้นละสิบบาท
- 9) วิธีการชำระหุ้น
- 10) เงินฝากสำรอง
- 11) คณะกรรมการกองทุน
- 12) กรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี
- 13) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 14) ประเภทการกู้ยืม
- 15) การอนุมัติเงินกู้
- 16) วงเงินกู้
- 17) การดำเนินการตามโครงการที่ขอกู้และจัดทำรายงาน
- 18) การชำระคืนเงินกู้
- 19) อัตราดอกเบี้ย
- 20) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการตั้งแต่การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุน และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับอนุมัติแล้ว เป็นไปตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ มีดังนี้

3.1 แบบติดตามการสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบที่

ใช้ประเมินความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ ว่า กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการและคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับเลือกนั้น เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 หรือไม่ ซึ่งชุมชนสะพานดำได้ดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำเป็นไปตามระเบียบดังกล่าว เมื่อวันที่ 20 ก.ย.44 ที่อาคารอเนกประสงค์ โรงเรียนเดิมแสง ไขปากช่องวิทยา ดังนี้

- 1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

ซึ่งชุมชนสะพานคำมีจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม 231 ครัวเรือนจากทั้งหมด 308 ครัวเรือน

- 2) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม นอกจากนี้ คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานคำก็เป็นไปตามระเบียบดังกล่าวเช่นกัน ดังนี้
 - 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
 - 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
 - 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วม ในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และ ไม่มีประวัติเสียทางด้านการเงิน ตลอดจนขี้อิจฉาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
 - 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
 - 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานนุกรุก
 - 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
 - 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
 - 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบประเมินความพร้อมที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง ซึ่งกองทุนชุมชนสะพานคำได้ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อวันที่ 18 ต.ค.44 เลขที่ทะเบียน 30980009

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นหลักเกณฑ์ที่ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพิจารณาเงินกู้ของสมาชิกกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 หมวด 7 ว่าด้วย การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งกองทุนชุมชนสะพานคำได้จัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนสะพานคำขึ้นมา โดยระบุเรื่องเงินกู้ไว้ในระเบียบตั้งแต่ข้อ 31 ถึง ข้อ 40 และมีเนื้อหาสอดคล้องกัน

3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเกิดขึ้นมาจากสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการนี้ก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่งเสริมให้บัณฑิตมีการยกระดับการศึกษา และมีศักยภาพด้านการบริหาร โครงการ ซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลากรอีกทางหนึ่งสำหรับทางรัฐบาลจะได้รับประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน และได้รับการรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง (คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี,2544)

4. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบ CIPP Model

การประเมินโครงการได้ใช้ แบบจำลอง CIPP Model ของ D.L.Stufflebeam เป็นตัวประเมิน (ชุดวิชาสารนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ,2545) โดยอักษรมีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทหรือสภาวะแวดล้อมของหน่วยระบบ

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

ซึ่งหลักการประเมินโครงการแบบ CIPP Model ของ D.L.Stufflebeam นี้ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์,2544) คือ

- 1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสภาพแวดล้อม
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการในช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นประเมินเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ และมีความจำเป็นทั้งในระหว่างการทำงานตามโครงการ และเมื่อโครงการสิ้นสุดลง

5. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544
- 5.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544
- 5.3 ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำ
- 5.4 คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- 5.5 เอกสารเพิ่มเติม ประกอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาสารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จำเป็นมากต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการ หรือการวัดความสามารถในการบรรลุผลของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลจากการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินการว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด ซึ่งวิธีการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่สุด คือการใช้ทฤษฎีระบบ (System Theory) ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้สร้างแบบจำลอง (Model) เพื่อใช้เป็นตัวประเมิน เช่น Gibson, D.L. Stufflebeam (เจลีชว นูริภักดี, 2545) โดยสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเลือกใช้แบบจำลอง ซิปโมเดล (CIPP Model) ของ Stufflebeam มาทำการประเมินโครงการกองทุนชุมชนสะพานคำ

1. วิธีการประเมินโครงการ

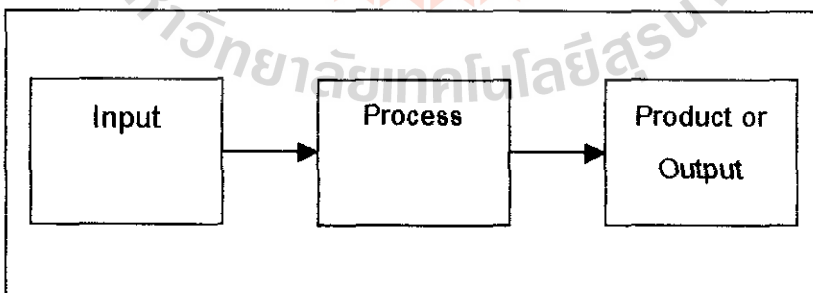
การประเมินโครงการนั้น จะต้องมีเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการประเมิน เครื่องมือที่นำมาใช้ได้แก่ CIPP Model ของ D.L. Stufflebeam ซึ่งกำหนดองค์ประกอบของการประเมินโครงการไว้ 4 ระบบ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544) ดังนี้

System Context คือ บริบทหรือสภาวะแวดล้อมของหน่วยระบบ

System Input คือ ปัจจัยนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้นของหน่วยระบบ

System Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ

System Product หรือ System Output คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

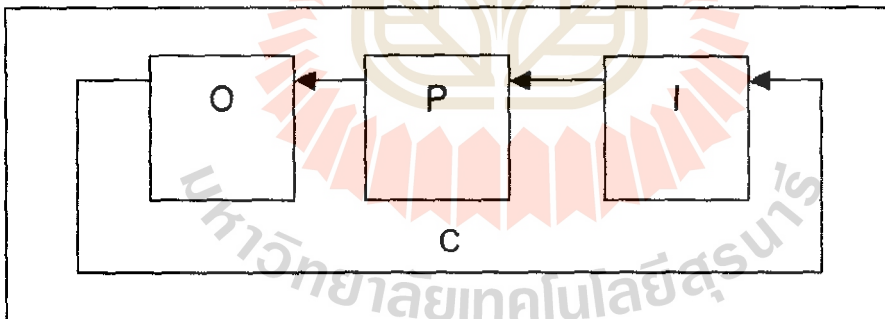

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของหน่วยระบบ

Stufflebeam ได้แบ่งขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศ และยังแบ่งประเด็นที่ต้องประเมินออกเป็น 4 ประเภท (อุดม จำรัสพันธุ์, 2545) ได้แก่

- 1) การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ ซึ่งจะช่วยในการคาดการณ์ถึงผลการดำเนินการโครงการ หรือตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินปัจจัยนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสม หรือความสอดคล้องของปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก กับวัตถุประสงค์ของโครงการที่มีผลต่อโครงการ ซึ่งเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง หรือประยุกต์ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการในช่วงต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นจากโครงการกับจุดประสงค์ของโครงการ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

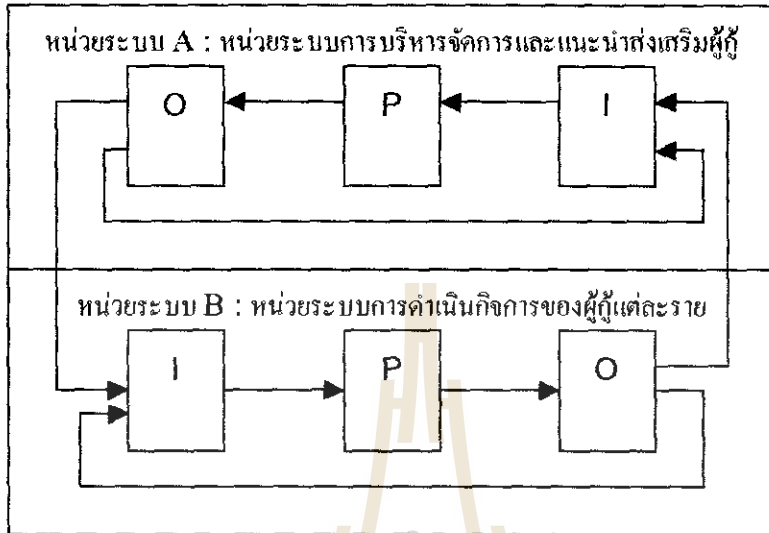
นอกจากการประเมินแต่ละองค์ประกอบของหน่วยระบบแล้ว จะต้องกำหนดตัวชี้วัด หรือตัวบ่งชี้ของแต่ละระบบ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ

- 1) ตัวชี้วัดบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Indicators)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้น (Input Indicators)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicators)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product หรือ Output Indicators)

ซึ่งการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ ได้กำหนดหน่วยระบบหลักที่ต้องทำการประเมินไว้ 2 หน่วยระบบ ดังนี้

แผนภาพที่ 3 หน่วยระบบหลัก

- 1) หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
- 2) หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

เมื่อหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้าเป็นเงิน 1 ล้านบาท และผ่านกระบวนการบริหารจัดการกองทุน จนได้ผลผลิตเป็นเงินที่ปล่อยกู้ให้กับผู้กู้แต่ละรายแล้ว หน่วยระบบ B หรือผู้กู้แต่ละรายก็จะนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ หรือขายกิจการ จนเกิดรายได้ออกมาเป็นผลผลิตของหน่วยระบบ B ผู้กู้แต่ละรายก็นำเงินไปชำระหนี้ให้กับหน่วยระบบ A ซึ่งก็กลายเป็นปัจจัยนำเข้าให้กับหน่วยระบบ A ได้อีก ดังนั้นจะทำให้เกิดแหล่งเงินทุนหมุนเวียนและมีเงินมากขึ้น นอกจากนี้หน่วยระบบ A ยังอาจแนะนำเทคนิคความรู้ใหม่ ๆ ให้กับผู้กู้แต่ละราย หรือหาตลาดสินค้าให้กับสมาชิก ก็เป็นปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ B และทำให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพดีขึ้น และได้ผลผลิตดีขึ้น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของสิ่งของที่ต้องการศึกษาวิจัย หรือเป็นเป้าหมายของการดำเนินการโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เช่น บุคคล องค์กร วัตถุต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่สามารถมองเห็นและรับรู้ได้ (เจลีชว นูรีภักดี, 2545) เช่น ประชากรในชุมชนสะพานคำ หรือ คนพิการในชุมชนสะพานคำ ประชากรสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) คือ ประชากรที่สามารถแจ้งนับจำนวนประชากร

กรได้ทั้งหมด ว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด เช่น จำนวนคณะกรรมการกองทุนชุมชน สะพานคำ มีจำนวน 9 คน (จากข้อมูลใน บร.4) เป็นต้น

- 2.1.2 ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) คือ ประชากรที่ไม่สามารถเจนนับจำนวน ประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เท่าไร เช่นจำนวนปลาในอ่าวไทย เป็นต้น
- 2.2 กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา วิจัย ทำให้สามารถประหยัดเวลา ลดค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการเก็บข้อมูลจากประชากร กลุ่มที่ถูกเลือกควรจะต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจะได้ให้ผลที่ใกล้เคียงกับข้อมูลที่จะได้จากประชากร เช่น ตัวแทนสมาชิกกองทุนชุมชนสะพานคำที่มีทัศนคติในทางที่ดีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือตัวแทนสมาชิกกองทุนชุมชนสะพานคำที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างถูกต้อง เป็นต้น

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

3.1 ความหมายของตัวแปรและตัวชี้วัด

3.1.1 ตัวแปร หมายถึง สิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาเพื่อหาคำตอบ โดยตัวแปรจะมีค่าแปรเปลี่ยนไปได้หลาย ๆ ค่า หรือมีค่าไม่คงที่

3.1.2 ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะ ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ จะทำการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ชุมชนสะพานคำ และหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลรายในชุมชนสะพานคำ

3.2 ตัวแปรและตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ

3.2.1 ตัวแปรบริบทระดับประเทศ หมายถึง สิ่งที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าประเทศมีความพร้อมหรือมีความเหมาะสมที่จะดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้หรือไม่ ซึ่งตัวแปรบริบทระดับประเทศ ได้แก่

- 1) ความยากจนของประเทศ
- 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5) ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

- 6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.2.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หมายถึง ตัวที่จะบอกให้ทราบว่าสภาพต่าง ๆ ของประเทศมีความพร้อมหรือมีความเหมาะสมที่จะดำเนินการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้หรือไม่ ได้แก่

- 1) เงินในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ความพร้อมของหน่วยงานรัฐมีจะดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล
- 3) ความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น

3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น

3.3.1 ตัวแปรบริบทระดับท้องถิ่น หมายถึง สิ่งที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าแต่ละท้องถิ่นมีความพร้อมหรือมีความเหมาะสมที่จะดำเนินการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของแต่ละท้องถิ่นได้หรือไม่ ซึ่งตัวแปรบริบทระดับท้องถิ่น ได้แก่

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 2) สภาพปัจจุบันของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 3) เศรษฐกิจของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 4) การมีหนี้สินของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 5) ความเข้มแข็งของสังคมในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

3.3.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หมายถึง ตัวที่จะบอกให้ทราบว่าสภาพต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่นมีความพร้อมหรือมีความเหมาะสมที่จะดำเนินการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้หรือไม่

3.4 หน่วยระบบ A หรือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

3.4.1 หน่วยระบบ A หมายถึง หน่วยระบบที่เป็นการบริหารจัดการเงินกองทุนชุมชนสะพานคำ และมีการแนะนำส่งเสริมให้สมาชิกกองทุนมีการกู้เงินจากกองทุนไปลงทุนให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อจะได้มีเงินกลับเข้ากองทุนและเกิดการหมุนเวียนเงินลงทุนในชุมชนสะพานคำ

3.4.2 ตัวแปรและตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

- 1) ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 1.1) การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการชุมชนสะพานคำ
 - 1.2) ความร่วมมือกันของคณะกรรมการชุมชนสะพานคำ
 - 1.3) สำนักงานของคณะกรรมการชุมชนสะพานคำ

2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

- 2.1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท
- 2.3) คณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำ
- 2.4) จำนวนสมาชิกที่ขอกู้
- 2.5) ประสบการณ์เกี่ยวกับกองทุนการออมทรัพย์ของชุมชนสะพานดำ

3) ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

- 3.1) การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2) การร่วมมือกันของสมาชิกกองทุนชุมชนสะพานดำ
- 3.3) การทำบัญชีเงินกองทุน
- 3.4) การชำระหนี้เงินกู้ของผู้กู้
- 3.5) การจัดสรรเงินกำไรให้กับสมาชิก

4) ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

- 4.1) ผลโดยตรง ได้แก่ จำนวนเงินที่ให้ผู้กู้
- 4.2) ผลกระทบโดยตรง ได้แก่ จำนวนผู้กู้ที่ได้ และจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้น
- 4.3) ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ การพัฒนาอาชีพของผู้กู้ ความเข้มแข็งด้านสังคมของชุมชนสะพานดำ ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของชุมชนสะพานดำ และการพึ่งพาตนเองของชุมชนสะพานดำ

3.5 หน่วยระบบ B หรือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

3.5.1 หน่วยระบบ B หมายถึง หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

3.5.2 ตัวแปรและตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

1) ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

- 1.1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
- 1.2) ฐานะทรัพย์สินของผู้กู้
- 1.3) หนี้สินของผู้กู้
- 1.4) การประกอบอาชีพหลักของผู้กู้
- 1.5) รายได้ของผู้กู้
- 1.6) ความต้องการเงินลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ

2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

- 2.1) เงินที่กู้ได้
- 2.2) สถานที่ที่ประกอบอาชีพ
- 2.3) กำลังในการทำงาน
- 2.4) การเรียนรู้เทคนิคการทำงาน
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 3.1) การหาตลาดที่ดี
 - 3.2) การมีเทคนิควิธีทำงานที่ดี
 - 3.3) การชำระเงินกู้ตามกำหนด
 - 3.4) การทำบัญชี
 - 3.5) การหาวัตถุดิบที่ดี
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้
 - 4.1) รายได้เป็นเงิน
 - 4.2) รายได้เป็นสิ่งของ
 - 4.3) การขยายกิจการ
 - 4.4) การรู้เทคนิคทำงานที่ดีขึ้น
 - 4.5) การพึ่งพาตนเองได้
 - 4.6) การมีเงินไปชำระหนี้เงินกู้
 - 4.7) การร่วมมือกับชุมชนสะพานดำ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีหลายชนิด ซึ่งจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยนี้ เป็นเครื่องมือวัดเฉพาะกิจ สำหรับการวัดทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 4.1 เครื่องมือวัดแบบเฉพาะกิจ เป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เมื่อได้ผลการศึกษาตามที่ต้องการแล้วก็จะไม่ถูกนำมาใช้อีก ผลที่ได้จากการวัดก็มีความน่าเชื่อถือได้ระดับหนึ่ง และถ้ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้ว อาจได้เครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐาน
- 4.2 เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ เครื่องมือนี้มีความซับซ้อนในการนำไปใช้เก็บข้อมูลมาก โดยข้อมูลที่ได้จะมีความถูกต้องในช่วงระยะหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น สิ่งที่มีผลต่อการนำเครื่องมือชนิดนี้ไปใช้ได้แก่ ประสบการณ์ของผู้วิจัย พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงเวลาที่นำเครื่องมือไปใช้ระยะเวลา และเทคนิคการเก็บข้อมูล ซึ่งเครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ อาจแบ่งออกเป็น
 - 4.2.1 การสังเกต เป็นเครื่องมือวิจัยที่จะต้องใช้อย่างผู้วิจัยมาทำหน้าที่ในการวัด โดยใช้หูและ

ดาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มที่จะศึกษาวิจัย แล้วทำการจดบันทึกข้อมูลไว้ โดยทำการตีความหมายหลังการสังเกต เช่น การสังเกตความสนใจของประชาชนในชุมชนสะพานดำ ว่ามีความสนใจเรื่องโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมากน้อยอย่างไร รูปแบบของการสังเกตมี 2 แบบ คือ

- 1) การสังเกตโดยตรง เป็นการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนโดยใช้ตัวผู้ทำวิจัยเป็นผู้สังเกตเอง
- 2) การสังเกตทางอ้อม เป็นการให้ผู้อื่นสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง แล้วมาเล่าให้ผู้วิจัยฟังภายหลัง

4.2.2 การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาที่มีจุดหมายตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้แล้ว ผู้สัมภาษณ์จะต้องเป็นผู้ฟังที่ดี และต้องไม่หลงเชื่อคำพูดของผู้ถูกสัมภาษณ์ง่าย ๆ การสัมภาษณ์จะใช้ตัวผู้ทำวิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง โดยผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อม และไม่ทำให้การสัมภาษณ์เคร่งเครียด ควรสนทนาอย่างเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ และควรแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ว่าจะนำข้อมูลที่ได้ไปทำอะไร มีประโยชน์อย่างไร การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับการวิจัยชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะจะได้คำตอบตรงกับคำถามตามที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการทราบ

4.2.3 การสอบถาม เครื่องมือวิจัยชนิดนี้ประกอบด้วย

- 1) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ให้ผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ โดยการทำเครื่องหมายเพื่อแสดงว่า ใช่ - ไม่ใช่ มี - ไม่มี เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย ซึ่งแบบตรวจสอบรายการจะมีคำถามเป็นแบบถูก - ผิด
- 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือวิจัยที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการเก็บข้อมูล อาจเป็นแบบให้เขียนตอบ กรอกข้อความสั้น ๆ หรือตอบยาว ๆ ก็ได้
- 3) มาตราจัดอันดับ (Rating Scale) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสถานการณ์ หรือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นเชิงปริมาณได้โดยตรง เช่น การวัดความประพฤติ เป็นต้น โดยผู้สร้างแบบสอบถามอาจแบ่งคุณลักษณะที่ต้องการวัดออกมาเป็นระดับต่าง ๆ กัน เช่น น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด หรือ ดีมาก ดี ปานกลาง ไม่ดี หรืออาจกำหนดเป็นระดับตัวเลขโดยเรียงจากมากที่สุด ไปจนถึงน้อยที่สุด เช่น 5,4,3, 2,1 เป็นต้น

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนสะพานดำ มีดังนี้

ตารางที่ 1 การจำแนกประเภทของเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

เครื่องมือ	ประเภท				วิธีเก็บข้อมูล			
	การสังเกต	การสัมภาษณ์	สอบถาม/สำรวจ		การสังเกต	การสัมภาษณ์	สอบถาม/สำรวจ	
			Checklist	Rating			Checklist	Rating
1.แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)		✓				✓		
2.แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)		✓				✓	✓	✓
3.แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)		✓				✓		
4.แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)		✓			✓	✓		
5.แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)	✓				✓	✓		
6.แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)	✓				✓	✓		
7.แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)		✓				✓		
8.แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)		✓				✓		
9.แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)		✓				✓		
10.แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)		✓				✓		
11.แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)		✓				✓		
12.แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)		✓				✓		

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเป้าหมาย เอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถาม ในประเด็นที่ต้องการประเมิน ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมานั้น แบ่งเป็นข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

- 5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติได้หลายวิธี เช่น จำนวนประชากรวัย 1 - 3 ปี ในชุมชนสะพานดำ และจำนวนผู้ขอกู้เงินกองทุน เป็นต้น
 - 5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งจะมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ เชิงคุณภาพ เช่น ความเข้าใจของประชาชน ในชุมชนสะพานดำเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และทัศนคติของประชาชน ในชุมชนสะพานดำที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น
- การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นวิธีการที่มีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะมีวิธีการเก็บ ดังนี้
- 1) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้วิจัยมาก
 - 2) แบบสอบถาม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ อาจเป็นแบบให้เขียนตอบ กรอกข้อความ ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่อาจคลาดเคลื่อน เนื่องจากความไม่เข้าใจคำถามในแบบสอบถามของผู้ตอบแบบ หรือผู้ตอบแบบสอบถามอ่านหนังสือไม่ค่อยออก
 - 3) การสังเกต เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้หูและตาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะศึกษาวิจัย แล้วทำการจดบันทึกข้อมูลไว้ โดยทำการตีความหมายหลังการสังเกต ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ
 - 4) การอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน 7 - 8 คน มาร่วมแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกระตุ้นจากคำถามของผู้ประเมิน และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และปฏิกิริยาของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่ทราบถึงแนวความคิด หรือทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มเป้าหมาย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดให้เป็นระบบ เพื่อให้สะดวกและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ตีความหมาย และสรุป โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์โดยเลือกใช้ค่าสถิติที่

เหมาะสมกับจุดประสงค์ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปคำนวณอีกครั้งหนึ่งด้วยเครื่องคำนวณชนิดต่าง ๆ หรืออาจคำนวณด้วยมือก็ได้ การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ประเภท คือ

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข และสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อจะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

6.1.1 สถิติ หมายถึง ข้อมูลหรือตัวเลขที่แทนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ ทั้งที่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ หรือ เหตุการณ์ โดยจะต้องเป็นข้อมูลในภาพรวมที่มีจำนวนมาก หรือหมายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยหลักการและวิธีการทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล หรือการนำเสนอข้อมูล และการแปลความหมายข้อมูล เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนชุมชนสะพานดำมาวิเคราะห์

6.1.2 สถิติที่ใช้ในการบรรยายลักษณะของข้อมูล เป็นค่าสถิติที่แสดงลักษณะและแปลผลอย่างครอบคลุมเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น โดยค่าสถิติที่ได้มีการนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ มีดังนี้

- 1) การแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นค่าสถิติที่แสดงจำนวนในลักษณะของความถี่ของข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์ เพื่อจะนำมาเปรียบเทียบได้ง่าย โดยใช้ตารางนำเสนอ เช่น คณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำ เป็นเพศชาย 5 คน หญิง 4 คน ดังตารางแจกแจงความถี่
- 2) ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติที่นำมาเปรียบเทียบกัน แล้วให้ผลว่ากลุ่มเป้าหมายคิดเป็นเท่าไร โดยอาศัยฐานข้อมูลที่มีฐานเท่ากับ 100 หน่วย เช่น คณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำที่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.56 และคณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำที่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.44
- 3) การวัดค่ากลางของข้อมูล เป็นการคำนวณหาค่าสถิติที่เป็นตัวแทนของข้อมูลทั้งหมด เพื่อง่ายต่อการนำเสนอและแปลความหมาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ฐานนิยม และมัชฐาน เช่น อายุของคณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำ ทั้ง 9 คน เรียงจากน้อยไปหามาก ดังนี้ 37,41,47,48,58,58,63,71 และ 71 ปี จะมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตของอายุของคณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำ เท่ากับ 54.89 ปี

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความเห็นในประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม ผลจากการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต โดยนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วประมวลผลเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนสะพานดำ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยว

ข้อกับการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ทั้ง 4 ประการ จะสามารถนำมาแจกแจงรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การแจกแจงตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ประการที่ 1 เพื่อศึกษาว่า การดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้บรรลุวัตถุประสงค์กองทุน 5 ข้อ หรือไม่

วัตถุประสงค์กองทุน	ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1.การเกิดกองทุน	1.กองทุนในชุมชนสะพานคำ	1.จำนวนกองทุน	1.ชุมชนสะพานคำมี 2 กองทุน ได้แก่ - กองทุน 1 ล้านบาท - กองทุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
	2.ประชาชนที่มีความเข้าใจเรื่องกองทุนหมู่บ้าน	1.จำนวนประชาชนที่เข้าใจเรื่องกองทุนหมู่บ้าน	1.ประชาชนที่เข้าใจมี 12 คน จาก 30 คน
	3.ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	1.จำนวนประชาชนที่ต้องการให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน	1.ประชาชนที่ต้องการให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน มี 30 คน จาก 30 คน
	4.วัตถุประสงค์ของกองทุน	1.จำนวนประชาชนที่จะนำเงินกองทุนไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุน	1.ประชาชนที่ต้องการนำเงินจากกองทุนไปพัฒนาอาชีพ มี 27 คน จาก 30 คน 2.ประชาชนที่ต้องการนำเงินไปลงทุน มี 30 คน จาก 30 คน 3.ประชาชนที่ต้องการนำเงินไปช่วยเหลือด้านสวัสดิการในชุมชน มี 13 คน จาก 30 คน
	5.ความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	1.จำนวนผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน	1.ผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน มี 30 คน จาก 30 คน 2.ผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนช่วงแรก มี 154 คน
2.ระบบบริหารกองทุน	1.คณะกรรมการบริหารกองทุนชุมชนสะพานคำ	1.จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุนชุมชนสะพานคำ	1.คณะกรรมการบริหารกองทุนชุมชนสะพานคำ 9 คน
	2.ระเบียบการบริหารกองทุนชุมชนสะพานคำ	1.จำนวนระเบียบการบริหารกองทุนชุมชนสะพานคำ	1.กองทุนชุมชน มีระเบียบการบริหาร จำนวน 1 ฉบับ

วัตถุประสงค์กองทุน	ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
3.การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	3.การดำเนินการของคณะกรรมการบริหารกองทุนชุมชนสะพานคำ	1.จำนวนการประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุน	1.คณะกรรมการบริหารกองทุน มีการจัดประชุม 1 ครั้ง
	4.การตัดสินใจเงินกู้	1.จำนวนผู้กู้	1.ผู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ มี 49 คน 2.ผู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ มี 10 คน
	1.ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	1.จำนวนประชาชนในชุมชนที่เข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	1.ประชาชนในชุมชนที่เข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
	2.การปฏิบัติเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	1.จำนวนประชาชนในชุมชนที่นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ปฏิบัติ	1.ประชาชนในชุมชนที่นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ปฏิบัติมี 1 คน มี 20 จาก 30
	3.ความเข้าใจเรื่องการพึ่งพาตนเอง	1.จำนวนประชาชนที่เข้าใจเรื่องการพึ่งพาตนเอง	1.ประชาชนที่เข้าใจเรื่องการพึ่งพาตนเอง มี 21 จาก 30 คน
4.การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	1.การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุน โดยรวม	1.จำนวนประชาชนที่เข้าใจการใช้กองทุนอย่างถูกต้อง	1.ประชาชนที่เข้าใจการใช้กองทุนอย่างถูกต้อง มี 24 คน จาก 30 คน
	2.ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้ดูแลราย	1.จำนวนผู้คิดประกอบอาชีพ โดยกู้เงินจากกองทุน	1.ผู้คิดประกอบอาชีพ โดยกู้เงินจากกองทุน มี 30 คน จาก 30 คน
5.ศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน	1.ศักยภาพเดิมของของสภาพแวดล้อม	1.จำนวนหนองน้ำ 2.จำนวนประชากร 3.จำนวนพื้นที่มีสภาพป่า	1.ชุมชนสะพานคำมีหนองน้ำ 1 แห่ง 2.ชุมชนสะพานคำมีประชากร 1,542 คน 3.ชุมชนสะพานคำไม่มีพื้นที่สภาพป่า
	2.ความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้	1.จำนวนผู้กู้ที่ดำเนินการอย่างยั่งยืน	1.ชุมชนสะพานคำมีผู้กู้ที่ดำเนินการอย่างยั่งยืน 2 คน จาก 30 คน

ตารางที่ 3 การแจกแจงตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ประการที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีต่อกองทุนและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ปัจจัย	ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1. ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีต่อกองทุน	1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	1. จำนวนผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	1. ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน มี 3 องค์กร คือ รัฐบาล เอกชน และชุมชน
2. ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา	1. การไม่สนับสนุนการจัดตั้งกองทุน 2. จำนวนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยที่กลับเข้ากองทุน	1. จำนวนผู้ไม่สนับสนุนการจัดตั้งกองทุน 1. จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	1. ไม่มีผู้ไม่สนับสนุนการจัดตั้งกองทุน 1. ไม่มีผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

ตารางที่ 4 การแจกแจงตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ประการที่ 3 เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1. เครือข่ายองค์กรชื้อในชุมชน	1. จำนวนองค์กรผู้ประกอบอาชีพ	1. ชุมชนสะพานคำ ไม่มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน 2. ชุมชนสะพานคำ ไม่มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน
2. องค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	1. จำนวนองค์กรที่มาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต	1. องค์กรที่มาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต มี 1 องค์กร

**ตารางที่ 5 การแจกแจงตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ประการที่ 4
เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน**

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1.ความสามัคคี	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีความสามัคคี	1.สมาชิกในชุมชนที่มีความสามัคคี มี 15 คน จาก 30 คน
2.ความซื่อสัตย์	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีความซื่อสัตย์	1.สมาชิกในชุมชนที่มีความซื่อสัตย์ มี 25 คน จาก 30 คน
3.การยกย่องคนทำดี	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีการยกย่องคนทำดี	1.สมาชิกในชุมชนที่มีการยกย่องคนทำดี มี 17 คน จาก 30 คน
4.การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1.สมาชิกในชุมชนที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มี 14 คน จาก 30 คน
5.โอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	1.สมาชิกในชุมชนที่มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มี 17 คน จาก 30 คน
6.มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	1.สมาชิกในชุมชนที่มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มี 30 คน จาก 30 คน
7.ความอบอุ่นในครอบครัว	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีความอบอุ่นในครอบครัว	1.สมาชิกในชุมชนที่มีความอบอุ่นในครอบครัว มี 17 คน จาก 30 คน
8.การรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	1. ไม่มีสมาชิกในชุมชนที่มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
9.การประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	1.สมาชิกในชุมชนที่มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก มี 11 คน จาก 30 คน
10.การช่วยเหลือสตรีเด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีการช่วยเหลือสตรีเด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	1.สมาชิกในชุมชนที่มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส มี 11 คน จาก 30 คน
11.ผู้นำที่มีคุณธรรมสุจริต	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีผู้นำที่มีคุณธรรมสุจริต	1.สมาชิกในชุมชนที่มีผู้นำที่มีคุณธรรม สุจริต มี 5 คน จาก 30 คน
12.แผนงานโดยสมาชิก	1.จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีแผนงาน	1. ไม่มีสมาชิกในชุมชนที่มีแผนงาน

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ความยากจนของคนในประเทศไทย ตั้งแต่ในห้วงปี พ.ศ. 2531 – 2544 ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับร้อยละ 32.6 และลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี พ.ศ. 2535 และเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี พ.ศ. 2539 แต่เมื่อมีภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 มีผลทำให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตามความยากจนเริ่มจะมีน้อยลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี พ.ศ. 2543 และร้อยละ 13.0 ในปี พ.ศ. 2544 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545 (จาก www.bot.or.th))

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ภาครัฐบาลและภาคเอกชนในปัจจุบัน ได้พยายามที่จะสนับสนุนให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการปล่อยให้มีมีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้เป็นทุนประกอบการ รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการประกอบอาชีพ และมีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่เป็น NPL (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545 (จาก www.bot.or.th))

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ปี พ.ศ. 2544 มูลค่าการส่งออกของสินค้าลดลงจากปี พ.ศ. 2543 เนื่องจากอุปสงค์ของประเทศลดลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก เช่น สหรัฐอเมริกา และ ญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดสำคัญของประเทศไทย อุปสงค์ของตลาดคิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 35 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด เมื่อนำมาเทียบกับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศแล้ว อุปสงค์ในประเทศที่มีการอ่อนตัวลงประกอบกับมูลค่าส่งออกลดลงมาก ทำให้มูลค่าการนำเข้าเมื่อเทียบกับปีก่อนลดลงตามไปด้วย นอกจากนั้น อัตราการค้า (Terms of Trade) ที่ลดลงจากปี พ.ศ. 2543 เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ดุลการค้าลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2544 นอกเหนือจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545 (จาก www.bot.or.th))

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

การพัฒนาประเทศในรอบสิบปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมจึงมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนตามไปด้วย เนื่องจากผลกระทบต่อเนื่องจากการสูญเสียอย่างเป็นลูกโซ่ สภาพแวดล้อมของประเทศไทยเสื่อมโทรมลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเน่าเสียของแม่น้ำลำคลองซึ่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง ทำให้มีการจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในประเทศไทย (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมสิ่งแวดล้อม, 2545 (จาก www.oiepp.go.th))

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ในปัจจุบันความเดือดร้อนของประชาชน คือ การไม่มีงานทำ อาจจะมาเนื่องจากหลายสาเหตุ มีทั้งสาเหตุจากการเลิกงาน หรือไม่ยอมทำงานที่ลำบาก เป็นต้น นอกจากการไม่มีงานทำแล้ว ความเดือดร้อนของประชาชนมีสาเหตุมาจากการขาดสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน อันเนื่องมาจากภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนด้วย ก่อให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อหาสิ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตได้ บางทีการกู้หนี้ยืมสินก็อาจจะมีการนำเอาสิ่งของไม่ว่าจะเป็นที่ดินหรือบ้านเรือนไปจำนองเอาไว้ และเมื่อถึงกำหนดการไถ่ถอนหรือชำระหนี้ก็ไม่สามารถทำตามสัญญาได้ ทำให้ที่ดินหรือว่าบ้านเรือนรวมทั้งไร่นาถูกยึดไป ก็จะทำให้เกิดการไม่มีที่ทำมาหากินขึ้นมาอีก ทางภาครัฐจึงได้พยายามแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน โดยการส่งบุคลากรลงไปให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านเหล่านั้นเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545 (จาก www.bot.or.th))

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทจะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก และแทบจะทุกคนมีระดับการศึกษาต่ำมาก ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้หนังสือ เกิดปัญหาการขาดที่ดินทำกินด้วย เกิดปัญหา รายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเก่า นอกจากนั้นยังได้เกิดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545 (จาก www.bot.or.th))

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก อิทธิพลของสังคมนตะวันตกขณะนี้เด่นมากในสังคมไทย มีอิทธิพลมาก ปัจจุบันนี้ความนิยมตามฝรั่ง

ตามวัฒนธรรมตะวันตกมีให้เห็นกันทั่วไป ตัวอย่างเช่น ถ้าประเทศสหรัฐอเมริกาผลิตสิ่งของเครื่องใช้ฟุ่มเฟือยอะไรขึ้นมา เพียงชั่วระยะเวลาเดียวประเทศไทยก็จะมีสิ่งของนั้นวางขายกันแทบจะทันที โดยคนไทยที่ได้ชื่อของจีนนั้นต่างก็คิดว่านั่นคือสิ่งโก้เก๋ที่สมควรจะเลียนแบบ คนไทยส่วนมากพยายามเดินตามวัฒนธรรมตะวันตกทุกอย่างโดยลืมนึกถึงความเป็นจริงและความเป็นอยู่ของสังคมไทย (มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย ของพระราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต, 2530 : 88)) นอกจากนี้เมื่อมาพิจารณาถึงตัวเลขการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่าง ๆ นั้น แล้วจะเห็นว่าตัวเลขของการส่งออกและการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ประมาณตัวเลขทั้งสองตัวนั้นจะมีความแตกต่างกันมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศจะมีปริมาณที่มากกว่าปริมาณการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ นั่นก็หมายความว่าสินค้าจากต่างประเทศกำลังเป็นที่นิยมมากกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศนั่นเอง (ธนาคารแห่งประเทศไทย , 2545 (จาก www.bot.or.th))

จากตัวแปรของบริบทระดับประเทศทั้ง 7 ประเด็น พบว่า ประชาชนในประเทศไทยมีความนิยมตามวัฒนธรรมต่างประเทศมาก มีการซื้อสินค้าจากต่างประเทศมากทั้ง ๆ ที่มีรายได้ไม่น้อยแต่ก็กู้เงินมาเพื่อซื้อสินค้าตามความนิยม ทำให้ขณะนี้ประเทศไทยขาดดุลการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น ประกอบกับสังคมในชนบทมีการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการศึกษาระดับต่ำ บางคนขาดที่ดินทำกิน จึงทำให้เกิดปัญหาที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีการกู้หนี้ยืมสินมากขึ้น อีกทั้งสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเกิดปัญหาความเสื่อมโทรมอย่างมาก โดยเฉพาะการนำเสียของแม่น้ำลำคลอง ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น เมื่อรัฐบาลมีนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมทำให้เกิดการสนับสนุนทั้งจากรัฐและเอกชนให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น พร้อมกับมีโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ก็ทำให้เกิดแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน มีการลงทุนมากขึ้น ประชาชนมีรายได้ไปใช้หนี้ หรือไปพัฒนาอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ชุมชนก็มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น ประกอบกับรัฐบาลสนับสนุนให้เกิดการผลิตสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ก็เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนหันมาใช้สินค้าไทยกันมากขึ้นแทนที่จะไปนิยมสินค้าต่างประเทศ ดุลการค้าของประเทศก็จะดีขึ้นในอนาคต ดังนั้น ขณะนี้ประเทศไทยมีความพร้อมและเหมาะสมที่จะดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนสะพานคำ

- 1) ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน เนื่องจากการสร้างสะพานข้ามคลองขึ้นมาในสมัยก่อน สะพานที่ข้ามคลองถูกสร้างให้มีสี่ค้ำ ชาวบ้านจึงเรียกและตั้งชื่อขึ้นมาให้เป็นหมู่บ้านสะพานคำ ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นชุมชนสะพานคำ
- 2) เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2501หรือประมาณ 44 ปีมาแล้ว
- 3) คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนมี
 - 3.1) นาง สงวน สะท้อนทอระนิล และครอบครัว
 - 3.2) นาย วิจิตร ภักดีพงษ์ และครอบครัว
- 4) คนกลุ่มแรกที่มาตั้งชุมชนนี้ อพยพมาจากบ้าน/ตำบล/อำเภอ / จังหวัด ดังนี้
 - 4.1) นาง สงวน สะท้อนทอระนิล และครอบครัว อพยพมาจาก อำเภอ ค่านขุนทด จังหวัด นครราชสีมา
 - 4.2) นาย วิจิตร ภักดีพงษ์ และครอบครัว อพยพมาจาก อำเภอ จัตุรัส จังหวัด ชัยภูมิ
- 5) เหตุที่แต่ละกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะบ้านเดิมมีที่ทำกินแห้งแล้ง การค้าขายไม่สะดวก และขณะนั้นปากช่องมีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์มาก เช่น ป่าไม้ และลำธาร และการค้าขายดีขึ้น การคมนาคมทางรถไฟ และรถยนต์ไปสู่จังหวัดต่าง ๆ สะดวกมากขึ้น
- 6) สภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชนนี้ ก่อนที่จะตั้งชุมชนจะเป็นป่าสะแก ป่าไผ่ ป่าดงดิบและเป็นทุ่งนา หนองน้ำบริเวณริมฝั่งลำตะคอง
- 7) ปัจจุบันป่าหรือหนองน้ำหรือห้วยที่เคยมีในอดีต บริเวณป่า หนองน้ำและทุ่งนาได้หมดไปแล้ว คงเหลือแต่ลำน้ำลำตะคอง สาเหตุที่หมดไปเพราะ มีประชากรย้ายที่ทำกินมาอยู่ในชุมชนกันมากขึ้น ทำให้ต้องเปลี่ยนสภาพมาเป็นที่อยู่อาศัยมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้ ทางกรกำลังฟื้นฟูลำตะคองและป่าไม้ให้กลับสู่สภาพเดิม
- 8) อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่ชุมชนคืออาชีพทำไร่ รับจ้างทั่วไปและค้าขาย
- 9) ตั้งแต่เริ่มตั้งชุมชนถึงปัจจุบัน ราษฎรมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพดังนี้
 - ก. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคือ อาชีพทำไร่
 - ข. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น คือ
 - อาชีพรับราชการ เมื่อ พ.ศ. 2534
 - อาชีพรับจ้างตัดเลื้อย เมื่อ พ.ศ. 2530

อาชีพร้านขายของชำ เมื่อ พ.ศ. 2525

อาชีพร้านขายส้มตำ เมื่อ พ.ศ. 2525

อาชีพร้านทำเบอร์เกอร์รี เมื่อ พ.ศ. 2538

10) การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขโลก เช่น ถนน ไฟฟ้า โรงเรียน

ก. ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งชุมชนมีสภาพเป็นถนนแบบลูกรัง

เป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2503 ยาว 300 เมตร

เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ. 2530 ยาว 300 เมตร

ถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาว 450 - 650 เมตร

ข. ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2505

ค. ประปาชุมชนสร้างเมื่อ พ.ศ. 2507

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ชุมชนสะพานดำมีครัวเรือน 308 ครัวเรือน และมีบ้าน 287 หลังคาเรือน สำหรับราย

ละเอียดลักษณะประชากรในชุมชนสะพานดำ จะแสดงในตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ลักษณะประชากรในชุมชนสะพานดำ

ลักษณะประชากร		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	รวม(คน)	1,542	100
ชาย		524	33.98
หญิง		1,018	66.02
อายุ	รวม(คน)	1,542	100
1 วัน - 3 ปีเต็ม		78	5.06
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม		65	4.22
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม		157	10.18
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม		96	6.23
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม		74	4.80
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม		863	55.97
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม		136	8.82
60 ปี 1 วันขึ้นไป		73	4.73
การประกอบอาชีพ	รวม(ครอบครัว)	190	100
รับราชการ		25	13.16
ค้าขาย		15	7.89
รับจ้าง		150	78.95

ลักษณะประชากร		จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาของผู้อยู่ในวัยเรียน			
ระดับอนุบาล	รวม(คน)	134	100
ชั้นอนุบาล 1		62	46.27
ชั้นอนุบาล 2		72	53.73
ระดับประถมศึกษา	รวม(คน)	707	100
ชั้น ป.1		109	15.42
ชั้น ป.2		106	14.99
ชั้น ป.3		115	16.27
ชั้น ป.4		121	17.11
ชั้น ป.5		133	18.81
ชั้น ป.6		123	17.40
ระดับมัธยมศึกษา	รวม(คน)	311	100
ชั้น ม.1		100	32.15
ชั้น ม.2		107	34.41
ชั้น ม.3		104	33.44
รายได้ของประชากรต่อปีในแต่ละครอบครัว	รวม(ครอบครัว)	112	100
20,000 – 30,000 บาท		23	20.54
30,001 – 50,000 บาท		64	57.14
50,001 – 100,000 บาท		25	22.32
การศึกษาของครูในโรงเรียนของชุมชน			
ระดับการศึกษา	รวม(คน)	51	100
ต่ำกว่าปริญญาตรี		3	5.88
ปริญญาตรี		45	88.24
ปริญญาโท		3	5.88
สาขาวิชาเอกที่ครูจบการศึกษา	รวม(คน)	51	100
บริหารการศึกษา		2	3.92
ประถมศึกษา		35	68.63
คณิตศาสตร์		2	3.92
ภาษาไทย		4	7.84
สังคมศึกษา		4	7.84
ภาษาอังกฤษ		2	3.92
การบูรณาการ		2	3.92

1.2.3 ด้านวัฒนธรรม

- 1) ไม่มีวัด/มัสยิด/โบสถ์
- 2) ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทย
- 3) ไม่มีโบราณวัตถุ – โบราณสถานในชุมชน หรือใกล้เคียงชุมชน ไม่เกิน 3 กิโลเมตร
- 4) ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน หรือใกล้ชุมชน ไม่เกิน 3 กิโลเมตร
- 5) ภูมิปัญญาชาวบ้าน (ผู้รู้/ผู้ชำนาญการ/ผู้นำ/บุคคลตัวอย่าง)

5.1) ด้านการแพทย์แผนไทย (เช่น หมอสมุนไพร หมอยากลางบ้าน หมอนวด

แผนโบราณ หมอยาหม้อ อื่น ๆ เป็นต้น) ชื่อ พ.ต. ไพรัช พูนชัย เพศชาย อายุ 59 ปี เชี่ยวชาญด้านตรวจโรคและปฐมพยาบาลเบื้องต้นประสบการณ์ 35 ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้บ้านเลขที่ 138 หมู่ที่ เทศบาล 16 ชื่อชุมชน สะพานคำ ตำบล ปากช่อง อำเภอ ปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30130 โทรศัพท์ (044) 312302

5.2) ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (เช่น ผู้นำในการจัดการกองทุนของชุมชน ผู้นำในการจัด

ระบบสวัสดิการบริการชุมชน อื่น ๆ เป็นต้น) ชื่อ พ.ต. ไพรัช พูนชัย เพศชาย อายุ 59 ปี เชี่ยวชาญด้านตรวจโรคและปฐมพยาบาลเบื้องต้นประสบการณ์ 35 ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้บ้านเลขที่ 138 หมู่ที่ เทศบาล 16 ชื่อชุมชน สะพานคำ ตำบล ปากช่อง อำเภอ ปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30130 โทรศัพท์ (044) 312302

6) ในรอบหนึ่งปีในชุมชนมีการทำบุญหรืองานประเพณี

- เดือนมกราคม ทำบุญงานตักบาตรวันขึ้นปีใหม่
- เดือนกุมภาพันธ์ ไม่มีทำบุญประเพณี
- เดือนมีนาคมทำบุญตักบาตร และเวียนเทียนวันวิสาขบูชา
- เดือนเมษายนทำบุญวันสงกรานต์ สรงน้ำพระและรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่
- เดือนพฤษภาคม ไม่มีทำบุญประเพณี
- เดือนมิถุนายน ไม่มีทำบุญประเพณี
- เดือนกรกฎาคม ทำบุญตักบาตร เวียนเทียนวันอาสาฬหบูชา และเข้าพรรษา
- เดือนสิงหาคม ไม่มีทำบุญประเพณี
- เดือนกันยายน ทำบุญวันสารทไทย
- เดือนตุลาคม ทำบุญวันออกพรรษา
- เดือนพฤศจิกายน งานประเพณีลอยกระทง

เดือนธันวาคม ไม่มีทำบุญประเพณี

7) ผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชนให้ความรับนับถือในชุมชนมี

พ.ต. ไพรัช พูนชัย

ส.ต. บัวพันธ์ คงทอง

นาย วิจิตร ภักดีพงษ์

อาจารย์ นิรมล วิริยสถิตย์กุล

นาง วราภรณ์ อึ้งประบูร

8) ถ้าราษฎรในชุมชนมีความจำเป็นเรื่องเงินจะไปขอความช่วยเหลือจาก

นาย วิจิตร ภักดีพงษ์ (ประธานชุมชน)

พ.ต. ไพรัช พูนชัย (ประธานกองทุน)

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้กองทุนชุมชน สะพานคำ

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนการลงทุนและประกอบอาชีพของคนในชุมชนสะพานคำมากขึ้น
- 2) เงินกองทุน 1 ล้านบาทเป็นแหล่งเงินกู้ให้กับผู้ที่ต้องการลงทุนประกอบอาชีพหารายได้ หรือขยายกิจการเพิ่มเติม และถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประสบความสำเร็จ
- 3) คณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานคำเป็นส่วนประกอบที่ช่วยให้ผลการดำเนินการของกองทุนไปในทิศทางที่ถูกต้อง
- 4) จำนวนสมาชิกที่ขอกู้ เมื่อกองทุนมีเงินพอที่จะทำการให้กู้ในงวดต่อไป ก็จะมีผู้สมัครขอกู้เพื่อนำไปเป็นทุนต่อไป นั่นก็หมายความว่าผู้สมัครขอกู้นี้จะยื่นปัจจัยนำเข้าคู่ไปกับเงินที่ผู้กู้ชำระคืนมาไปพร้อม ๆ กัน
- 5) ประสิทธิภาพเกี่ยวกับกองทุนการออมทรัพย์ของชุมชนสะพานคำ ยังไม่มี

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

- 1) การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า มีส่วนที่จะช่วยให้ได้ผู้กู้ที่มีเหตุผลในการใช้

เงินและจะทำให้ได้ผู้กู้ที่จะนำเงินกู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 2) การร่วมมือของสมาชิกกองทุนชุมชนสะพานคำ พบว่า สมาชิกและคณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานคำร่วมมือกันในการปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ และบริหารจัดการกองทุนชุมชนสะพานคำอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) การทำบัญชีเงินกองทุน พบว่า เป็นตัวควบคุมการปล่อยเงินกู้และการชำระหนี้คืน ได้อย่างดี
- 4) การชำระหนี้เงินกู้ของผู้กู้ พบว่า ผู้ที่ขอกู้มีวินัยในการชำระหนี้ตามเวลาและตรงตามระเบียบที่กำหนดไว้
- 5) การจัดสรรกำไรให้กับสมาชิกยังไม่เกิดขึ้นเนื่องจากยังไม่ครบปี

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ผลโดยตรง พบว่า มีจำนวนผู้กู้มากขึ้นเรื่อย ๆ และมียอดเงินกู้สูงขึ้นเช่นกัน นั่นคือ สมาชิกมีความต้องการลงประกอบอาชีพมาก
- 2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนผู้ที่ได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แสดงว่าโครงการการลงทุนของผู้กู้มีความเป็นไปได้ ส่วนจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นมีมากขึ้นตามการชำระหนี้และดอกเบี้ยของผู้กู้
- 3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ผู้กู้บางรายกู้เงินเพื่อขยายกิจการและพัฒนาอาชีพของตนเอง และยังทำให้ชุมชนสะพานคำมีความเข้มแข็งมากขึ้นทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และพึ่งพาตนเองได้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละรายในชุมชนสะพานคำ

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้กู้ มีจุดเด่นตรงที่ผู้ดำเนินกิจการมีความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพที่ทำเป็นอย่างดี แต่มีข้อด้อยตรงที่รู้แต่อาชีพของตัวเอง
- 2) อื่นๆที่เกี่ยวกับบริบทของหน่วยระบบ B
 - 2.1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว ในการที่ผู้กู้คิดจะทำมาค้าขายอะไร ควรที่ผู้กู้จะต้องมีความรู้ความสามารถในการทำมาค้าขายในเรื่องนั้นเพื่อนำไปประกอบอาชีพ
 - 2.2) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะมีผลต่อการตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพใด ๆ ด้วย ด้วยเหตุที่ถ้ามีการกู้ยืมเงินจากธนาคารในปริมาณที่มาก ก็จะมีทุนมากตามไปด้วย แต่ก็จะมีผลที่ตามมาอีกด้วยก็คือ ภาระการส่งคืนเงินกู้รวมทั้งดอกเบี้ยด้วย

2.3) อาชีพหลักของผู้กู้ จะมีความจำเป็นถ้าผู้กู้คิดจะนำเงินที่กู้ได้ไปเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพเดิม เพราะจะทำให้มีทุนเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งมีการลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพด้วย

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงิน ถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นแหล่งให้ผู้กู้ได้เลือกกิจกรรมในการดำเนินงาน เพราะถ้ามีเงินทุนอยู่แล้วก็สามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าที่สุดได้ แต่จำนวนเงินที่กู้ได้มีจำกัดทำให้การลงทุนเป็นไปอย่างจำกัด

2) อื่นๆที่เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

2.1) สถานที่และวัตถุดิบ ถือเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญมากอีกอย่างหนึ่ง เพราะถ้ามีสถานที่ในการประกอบกิจการแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องไปเช่าที่สำหรับทำการผลิตสินค้า ทำให้ลดต้นทุนในการผลิตได้ รวมถึงในการผลิตถ้ามีวัตถุดิบพร้อมจะผลิตแล้ว ก็จะไม่เกิดภาวะการขาดแคลนวัตถุดิบ

2.2) เทคนิควิธีทำงาน ถ้าผู้กู้มีเทคนิคสำหรับการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นพิเศษแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้กู้ผู้นั้นมีความได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่นๆ ในการประกอบการ

2.3) กำลังทำงาน ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งถ้าผู้กู้มีกำลังการผลิตในแต่ละวันที่มาก ก็จะถือว่าได้เปรียบผู้ประกอบการรายอื่นๆ อีกเหมือนกัน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่าจะทำให้การลงทุนหรือขยายกิจการประสบความสำเร็จ แต่ต้องมีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ทำ

2) อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของหน่วยระบบ B

2.1) การทำวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี มีส่วนช่วยเสริมให้กิจการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะสามารถที่จะพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการได้

2.2) การทำบัญชี เป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่สุดในการประกอบกิจการ เพราะจะต้องมีการบริหารจัดการโดยอ้างอิงตัวเลขที่ได้จากการประกอบกิจการให้ได้ดีที่สุด

2.3) การหาตลาดที่ดี ตลาดที่ดีจะต้องเป็นตลาดที่มีอุปสงค์และอุปทานที่ใกล้เคียงกัน คือสามารถขายสินค้าในราคาที่ได้กำไรหรือไม่ขาดทุน

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ผลโดยตรง ผู้กู้เงินไปลงทุนจะได้รายได้เป็นเงินและเป็นสิ่งของตอบแทน แต่ถ้าได้รายได้ไม่คุ้มทุนก็เป็นการขาดทุน
- 2) ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้สามารถขยายกิจการตัวเองได้และไม่เกิดความเสียหายเนื่องจากมีประสบการณ์และความรู้อยู่แล้ว และยังสามารถเพิ่มเทคนิคได้เมื่อมีทุนสูงขึ้น
- 3) ผลกระทบโดยอ้อม ผู้กู้เงินลงทุนจนมีกำไรจะสามารถนำเงินมาชำระหนี้ได้ตามกำหนด พึ่งพาตนเองได้และจะให้ความร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี

3. ผลการประมวลผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพทำเส้นขนมจีนในชุมชนสะพานคำ สรุปได้ดังนี้

- 3.1 ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน สถานที่และวัตถุดิบ กำลังทำงาน
- 3.2 กระบวนการที่ดี ได้แก่ การทำตัวสินค้า การหาตลาดที่ดี การวิเคราะห์ตลาด
- 3.3 ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ รายได้ ยอดขาย ความพอใจ

4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 4.1 ผลที่เกิดจากการมีหนี้สินของประชาชนในชุมชนสะพานคำ พบว่า ทำให้ประชาชนที่มีหนี้สินพยายามกู้เงินไปลงทุนเพื่อหาเงินมาชำระหนี้
- 4.2 ผลที่เกิดจากความต้องการเงินลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพหรือสร้างรายได้ พบว่า ทำให้มีการกู้เงินเพื่อขยายกิจการ

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสาธารณิพนธ์

- 5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า
 - 5.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า ทำให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนสะพานคำ
 - 5.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า เป็นการส่งเสริมชุมชนสะพานคำให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 5.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม มีการสร้างศักยภาพของตนเอง
 - 5.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน
 - 5.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และมี

ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

องค์กรจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน ต่างก็มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ให้เกิดขึ้นและยังช่วยสนับสนุนให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

ประชาชนที่ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงคิดว่าสามารถกู้เงินไปทำอะไรก็ได้

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ยังไม่เกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

พบว่า จะเป็นการทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเกิดความร่วมมือกันมากขึ้นในสังคม

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ชุมชน

สะพานคำมีความร่วมมือและช่วยเหลือกันมากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อดิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ที่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่ ดังนี้
 - 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
 - 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง
 - 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
 - 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
 - 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน
- 1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 1.3 เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายขององค์กรเพื่อการเรียนรู้
- 1.4 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

2. วิธีดำเนินการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะมีวิธีดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 ศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจและทราบถึงเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารทางราชการ หรือรายการทางโทรทัศน์ หลังจากนั้นจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อจะได้ใช้เป็นประเด็นหลักในการประเมินโครงการต่อไป
- 2.2 เลือกใช้แบบจำลองของ D.L. Stufflebeam เป็นแบบประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ชนเมือง และกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้เป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบว่า การดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำเร็จหรือล้มเหลว

- 2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งจะต้องกำหนดแหล่งข้อมูลที่ต้องการเก็บข้อมูล โดยแหล่งข้อมูลนี้อาจจะเป็นบุคคล เอกสาร วัตถุ หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่างๆ และจะได้ข้อมูล 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลข กับข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมได้เป็นการบรรยายความเกี่ยวข้องกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลหลายอย่าง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การอภิปรายกลุ่ม และแบบรายงาน (บร.ต่าง ๆ) หลังจากนั้นจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน หรือเท่าที่เก็บได้
- 2.4 ทำการวิเคราะห์และสรุปผล โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระบบ เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการทำความเข้าใจ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ตามลักษณะของข้อมูล

3. ผลการดำเนินการ

- 3.1 ทำให้ทราบว่า การดำเนินการกองทุนชุมชนสะพานคำ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ที่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้
- 3.2 ทำให้ทราบว่า ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ องค์การจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน ต่างก็มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เกิดขึ้น และยังช่วยสนับสนุนให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ สำหรับปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา คือ ประชาชนไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างถูกต้อง
- 3.3 ในชุมชนสะพานคำยังไม่เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้
- 3.4 ทำให้ทราบว่า ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในชุมชนสะพานคำ คือ จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีความซื่อสัตย์ จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีการยกย่องคนทำดี และจำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีความสามัคคี

4. อติปรายผล

- 4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชนสะพานคำ ได้แก่
 - 4.1.1 การเกิดกองทุนชุมชนสะพานคำเกิดซึ่งเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน

- 4.1.2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนชุมชนสะพานคำมีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานโดยชัดเจน
- 4.1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง สมาชิกมีเงินไปลงทุนและอยู่ได้ด้วยตนเอง
- 4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกกองทุนชุมชนสะพานคำมีความสามัคคีกันมากขึ้นและช่วยเหลือกันมากขึ้น
- 4.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในกองทุนชุมชนสะพานคำมีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 4.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ
- 4.2.1 ปัจจัยด้านบวก
- องค์กรจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน ต่างก็มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เกิดขึ้นและยังช่วยสนับสนุนให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์
- 4.2.2 ปัจจัยด้านลบ ประชาชนที่ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างถูกต้อง
- 4.3 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย
- 4.3.1 จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- 4.3.2 จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีความซื่อสัตย์
- 4.3.3 จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีการยกย่องคนทำดี
- 4.3.4 จำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีความสามัคคี
- 4.4 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ
- 4.4.1 ผลโดยตรง คือ มีจำนวนผู้กู้มากขึ้นเรื่อย ๆ และมียอดเงินกู้สูงขึ้นเช่นกัน นั่นคือ สมาชิกมีความต้องการลงประกอบอาชีพมาก
- 4.4.2 ผลกระทบโดยตรง คือ จำนวนผู้ที่กู้ได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แสดงว่าโครงการการลงทุนของผู้กู้มีความเป็นไปได้ ส่วนจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นมีมากขึ้นตามการชำระหนี้และดอกเบี้ยของผู้กู้
- 4.4.3 ผลกระทบโดยอ้อม คือ ผู้กู้บางรายกู้เงินเพื่อขยายกิจการและพัฒนาอาชีพของตนเอง และยังทำให้ชุมชนสะพานคำมีความเข้มแข็งมากขึ้นทั้งทางด้านสังคมและ เศรษฐกิจ และพึ่งพาตนเองได้

5. ข้อเสนอแนะ

- 5.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนสะพานคำ คือ
- 5.1.1 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบที่ได้มาให้เข้ากับชุมชนสะพานคำ โดยให้สมาชิกแต่ละ

คนช่วยกันปรับปรุงแล้วมาหารือกัน

- 5.1.2 ควรมีการขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลช่วยแนะนำการทำบัญชีที่เหมาะสมกับกองทุน
- 5.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

5.2.1 ควรมีการประชุมระหว่างกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำกันมากขึ้น

5.2.2 ควรมีการเก็บรักษาความลับในที่ประชุมกรรมการกองทุน

5.2.3 ควรมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนของกรรมการกองทุน

- 5.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

5.3.1 ควรมีการนำเงินกู้ที่ได้มาไปพัฒนาอาชีพที่ตนเองประกอบอยู่ให้มากขึ้น

5.3.2 ควรมีการนำเงินกู้ที่กู้มาได้ในแต่ละรายมาร่วมทุนกันในการผลิตสินค้า

- 5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

ควรมีการรวบรวมและจัดแยกกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะเหมือนกันให้รวมกันเข้ามาในหมวดหมู่เดียวกัน เนื่องจากข้อมูลของชุมชนสะพานดำหรือแต่ละชุมชนจะมีข้อมูลมากมาย ถ้าหากสามารถนำข้อมูลจากทุกหมู่บ้านหรือชุมชนมารวมกันได้ในเรื่องเดียวกัน ก็จะทำได้ข้อมูลของจังหวัด เขตภูมิภาค หรือประเทศได้เลย

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการระดับตำบลและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.** [ม.ป.ท.]: สำนักงาน
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.** กรุงเทพฯ: กุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.** กรุงเทพฯ: สหพัฒนาการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนชุมชนสะพานดำ, 2544. **ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง สะพานดำ.** [ฉบับอัดสำเนา]
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544. **ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ** [ออนไลน์]. ได้จาก. <http://www.ku.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545. **ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความ ยากจน** [ออนไลน์]. ได้จาก. <http://www.nesdb.go.th>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2545. **รายงานเศรษฐกิจและการเงินปี 2544** [ออนไลน์]. ได้จาก. <http://www.bot.or.th>
- สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2545. **สภาพแวดล้อมของประเทศไทย** [ออนไลน์]. ได้จาก. <http://www.oepp.go.th>
- พระราชวรมนี (ประยูรค์ ปยุตโต), 2530. **มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย.** กรุงเทพฯ : ไทยเท็คซกรรม